

MUSIQA MASHG'ULOTLARIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA MUSIQA RAHBARI VA TARBIYACHINING ROLI

**Kuldashova Maftunaxon, Kamilova Surayo, Ziyoyeva Maftuna, Murtazayeva
Nargiza, Ashirmatova Jamila**

**Toshkent viloyati pedagogik
mahorat markazi tinglovchilari:**

Annotatsiya: Musiqa mashg'ulotlarida maktabgacha yoshdagi bolalar kompetensiyalarini rivojlantirishda musiqa rahbari va tarbiyachining hamkorligi musiqiy idrok, ritmik sezgi, ijodiy fikrlash, harakat koordinatsiyasi va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning shakllanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib, davlat talablari asosida kompleks yondashuvni ta'minlaydi.

Kalit so'zlar: Musiqa rahbari, tarbiyachi, kompetensiya, maktabgacha ta'lim, musiqiy idrok, ritmika, ijodkorlik, hamkorlik, metodika, rivojlanish.

Annotation: Cooperation between music teachers and preschool educators plays a crucial role in developing children's competencies such as musical perception, rhythmic ability, creative thinking, motor coordination, and socio-emotional skills within music classes in accordance with state educational standards.

Key words: Music teacher, educator, competence, preschool, musical perception, rhythm, creativity, collaboration, methodology, development.

Аннотация: Сотрудничество музыкального руководителя и воспитателя в музыкальных занятиях играет ключевую роль в развитии компетенций дошкольников: музыкального восприятия, ритмичности, творческого мышления, координации движений и социально-эмоционального развития согласно государственным требованиям.

Ключевые слова: Музыкальный руководитель, воспитатель, компетенции, дошкольное образование, музыкальное восприятие, ритм, творчество, сотрудничество, методика, развитие.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning kompetensiyalarini musiqa mashg'ulotlari jarayonida rivojlantirishda musiqa rahbari va tarbiyachining o'zaro hamkorligi davlat talablari bilan belgilangan musiqiy idrok, ritmik sezgi, ijodkorlik, jamoaviylik, motor ko'nikmalar va emotsional barqarorlik kabi muhim rivojlanish yo'nalishlarini ta'minlaydi, chunki davlat dasturida bolalarning har tomonlama rivojlanishida musiqaning hissiy-ta'sirchanlik, tarbiyaviy, intellektual va harakatlantiruvchi vazifalari alohida ta'kidlangan; musiqa rahbari mashg'ulotlarning mazmuni, musiqiy repertuar, texnik va ijodiy faoliyatni rejalashtirsa, tarbiyachi bolalarning kundalik faoliyatida musiqiy ko'nikmalarni mustahkamlash, mashqlarni takrorlash, tartib-intizomni ta'minlash, emotsional muhitni boshqarish orqali jarayonni uzluksiz davom ettiradi; musiqa rahbari tomonidan vokal, ritmika, tinglab idrok etish, musiqiy-harakat, o'yin va elementar cholg'u mashqlari tashkil etilganda tarbiyachi har bir bolaning individual rivojlanish darajasi, ehtiyoji va qobiliyatiga mos yondashuvni qo'llashi, adaptiv vazifalarni taklif qilishi, kommunikativ ko'nikmalarni rag'batlantirishi zarur bo'ladi; bolalarning kompetensiyalarini rivojlantirish jarayonida musiqiy idrokning shakllanishi eng muhim vazifa bo'lib, bunda musiqa rahbari asarning xarakteri, tempi, kayfiyati va ritmik tuzilishini tushuntirsa, tarbiyachi ushbu bilimning kundalik faoliyatda qo'llanishiga yordam beradi hamda bolaning musiqaga nisbatan emotsional javobini mustahkamlaydi; ritmik sezgi va harakat kompetensiyalarini rivojlantirishda musiqa rahbari maxsus ritmika mashqlarini, xoreografik elementlar, qadamlar, guruhiy harakatlar, qo'l va

oyoq koordinatsiyasiga oid topshiriqlarni bajarishni o'rgatadi, tarbiyachi esa bu mashqlarni o'yin faoliyatida, jismoniy mashg'ulotlarda va bo'sh vaqt mobaynida davom ettiradi, natijada bolalarda harakat plastikligi, muvozanat, koordinatsiya va jismoniy faollik kuchayadi; ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirishda musiqa rahbari improvizatsiya, musiqiy tasvir yaratish, erkin raqs yoki harakat kompozitsiyalari, qisqa vokal improvizatsiyalar kabi topshiriqlarni berar ekan, tarbiyachi bolalarning mustaqil ijodiy tashabbusini qo'llab, guruhda ijodiy faollik muhitini yaratadi va bolalarning o'z fikri va his-tuyg'usini ifodalashga imkon beradi; ijtimoiy-kommunikativ kompetensiya rivojida musiqa rahbari guruhiy qo'shiqlar, juftlik harakatlari, jamoaviy raqslar kabi mashg'ulotlarni tashkil etsa, tarbiyachi bolalarda muloqot, navbat kutish, boshqani tinglash, jamoada harakat qilish ko'nikmasini shakllantiradi, bu esa musiqiy faoliyat orqali ijtimoiylashuv jarayonini kuchaytiradi; davlat talablari asosida musiqiy-hissiy kompetensiyalarni rivojlantirish ham muhim bo'lib, bunda musiqa rahbari musiqaning hissiy mazmunini ochib beradi, tarbiyachi esa bolalarning emotsional reaksiyalarini boshqaradi, ularni musiqiy asarlar bilan bog'liq his-tuyg'ularni ifodalashga undaydi.

Musiqa rahbari va tarbiyachining hamkorligi orqali musiqiy mashg'ulotlar nafaqat musiqiy kompetensiyalarni, balki nutqiy, bilish, ijtimoiy, jismoniy va ijodiy kompetensiyalarni ham kompleks shakllantiradi, bu esa maktabga tayyorgarlikning muhim omili hisoblanadi; musiqa rahbari ilmiy-metodik asosda mashg'ulotni rejalashtirsa, tarbiyachi pedagogik qo'llab-quvvatlashni amalga oshiradi, shu tariqa ta'lim jarayoni bir butun uyg'un tizim sifatida samarali kechadi; natijada musiqiy faoliyat maktabgacha ta'limning kompetensiyaga yo'naltirilgan yondashuviga to'liq mos keladi va bolalarning har tomonlama rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, musiqa rahbari va tarbiyachining samarali hamkorligi musiqiy mashg'ulotlarda maktabgacha yoshdagi bolalarning musiqiy, ijodiy, jismoniy va ijtimoiy kompetensiyalarini kompleks shakllantirib, ularni maktabga tayyorlashda muhim pedagogik omil sifatida xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari", Toshkent, 2021.
2. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi, MTBA, Toshkent, 2022.
3. Abdullaeva Sh. "Musiqa ta'limi metodikasi". Toshkent: O'qituvchi, 2020.
4. M. To'xtasinova. "Musiqa mashg'ulotlarining psixologik-pedagogik asoslari". Toshkent, 2019.
5. Yo'ldosheva M. "Ritmika va musiqiy-harakat ta'limi". Toshkent: Fan, 2021.